EB Akademi

# 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

## Hap Bilgiler · EKYS 2027

www.evrakburada.com/657-sayili-kanun-konu-anlatimi

evrakburada.com

## 1 Kapsam, Amaç, Temel İlkeler ve İstihdam Şekilleri

**657 sayılı Devlet Memurları Kanunu** (1965) — Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylık ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenler (md. 2).

| Temel ilke (md. 3) | Anlamı |
|---|---|
| **Sınıflandırma** | Kamu hizmeti görevlerini ve memurları, görevlerin gerektirdiği nitelik ve mesleklere göre **sınıflara** ayırmak. |
| **Kariyer** | Memurlara, yetişme şartlarına uygun olarak sınıfları içinde **en yüksek derecelere kadar ilerleme** imkânı sağlamak. |
| **Liyakat** | Göreve girme, ilerleme-yükselme ve görevin sona erdirilmesini **liyakat sistemine** dayandırmak ve memurlara bu konuda **güvenlik** sağlamak. |

**Ezber:** 3 temel ilke → **S**ınıflandırma · **K**ariyer · **L**iyakat ("SKL"). 4 istihdam şekli → memur · sözleşmeli · geçici personel · işçi. Hizmet sınıfı sayısı: **12**.

## 2 Ödev ve Sorumluluklar, Haklar, Yasaklar

| Genel haklar (md. 17-24) | Yasaklar (md. 26-31) |
|---|---|
| Uygulamayı isteme · **güvenlik** (kanundaki hâller dışında memurluğa son verilmez) · emeklilik · **çekilme** · müracaat, şikâyet ve dava açma · **sendika** kurma · izin · kovuşturmada özel hükümler · **isnat ve iftiraya karşı koruma** (merkezde en büyük amir, illerde vali savcılıktan kamu davası açılmasını ister) | **Toplu eylem ve grev** yasağı · **ticaret ve kazanç getirici** faaliyet yasağı · **hediye alma**, menfaat sağlama yasağı · denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı · **gizli bilgileri açıklama** yasağı |

## 3 Hizmet Sınıfları ve Memurluğa Giriş

**12 hizmet sınıfı (md. 36):** Genel İdare · Teknik · Sağlık ve Yardımcı Sağlık · **Eğitim ve Öğretim** · Avukatlık · Din · Emniyet · Jandarma · Sahil Güvenlik · **Yardımcı Hizmetler** · Mülki İdare Amirliği · Millî İstihbarat Hizmetleri Sınıfı.

## 4 Kademe, Derece, Görevlendirme ve Çekilme

| Konu | Kural |
|---|---|
| **Kademe ilerlemesi (md. 64)** | Bulunduğu kademede **en az 1 yıl** çalışmış olmak ve ilerleyebileceği kademe bulunmak. |
| **Derece yükselmesi (md. 68)** | Derecesinde **en az 3 yıl** ve bu derecenin **3. kademesinde 1 yıl** bulunmak. |
| **Disiplin cezası almayana** | Son **8 yıl** içinde disiplin cezası almayana bir kademe ilerlemesi; yükselebileceği derecenin 4. kademesine ulaşıp son 8 yılda ceza almayanın kazanılmış hak aylığı kadro şartı aranmaksızın bir üst dereceye yükseltilir. |
| **Kalkınmada öncelikli yöre** | Fiilen çalışılan her **2 yıl** için bir kademe ilerlemesi daha. |
| **Yurt dışında görev (md. 77)** | Yabancı devlet resmî kurumlarında **10 yıla**, uluslararası kuruluşlarda **21 yıla** kadar aylıksız izin. |
| **Yurt dışına yetişme (md. 78)** | **2 yıla** kadar ayrılma izni; gerekirse **bir kat** uzatılır. |
| **Askerlik dönüşü** | Terhisten itibaren **30 gün** içinde başvuru; kurum **30 gün** içinde göreve başlatır. |

evrakburada.com

## 5 Çalışma Saatleri

## 6 İzinler — Yıllık, Mazeret, Hastalık, Refakat, Aylıksız

| İzin | Süre / kural |
|---|---|
| **Yıllık izin (md. 102)** | Hizmeti **1-10 yıl** (10 dâhil) olana **20 gün**, 10 yıldan fazla olana **30 gün**; zorunlu hâlde gidiş-dönüş için en çok **ikişer gün** eklenir. |
| **Kullanılışı (md. 103)** | Toptan veya kısım kısım; **birbirini izleyen iki yılın izni bir arada** verilebilir; cari yıl ile önceki yıl hariç eski izinler **düşer**. **Öğretmenler** yaz ve dinlenme tatillerinde izinli sayılır, ayrıca yıllık izin verilmez. Radyoaktif ışınla çalışana ayrıca **1 ay** sağlık izni. |
| **Analık (md. 104/A)** | **Doğumdan önce 8, sonra 16 hafta — toplam 24 hafta** (22.04.2026 tarihli **7578** sayılı Kanunla; eskiden 8+8=16). Çoğul gebelikte doğum öncesine **2 hafta** eklenir. Raporla doğumdan önceki **iki haftaya kadar** çalışılabilir; çalışılan süre doğum sonrasına eklenir. |
| **Evlat edinme** | 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen memura teslimden itibaren **8 hafta**; koruyucu aile olan memura **10 gün**. |
| **Babalık ve ölüm-evlilik (104/B)** | Eşinin doğumunda **10 gün babalık** izni; kendisinin veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümünde **7 gün**. |
| **Mazeret (104/C)** | Yılda toptan veya bölümler hâlinde **10 gün**; zarurette **öğretmenler hariç** 10 gün daha (bu ikinci 10 gün yıllık izinden düşülür). Veren: merkezde atamaya yetkili amir, ilde vali, ilçede kaymakam. |
| **Süt izni (104/D)** | Analık izni bitiminden itibaren ilk 6 ay günde **3 saat**, ikinci 6 ay günde **1,5 saat**; saatleri kadın memur seçer. |
| **Engelli çocuk (104/E)** | En az **%70** engelli veya süreğen hastalığı olan çocuğun hastalığında, ana veya babadan biri için yılda **10 güne kadar**. |
| **Yarım gün çalışma (104/F)** | Analık izni sonunda süt izni almadan **1. doğumda 2 ay, 2. doğumda 4 ay, sonrakilerde 6 ay** günlük sürenin yarısı kadar çalışma; çoğul doğumda **+1 ay**; engelli çocukta **12 ay**. |
| **Hastalık (md. 105)** | Kanser, verem, akıl hastalığı gibi uzun tedavili hastalıkta **18 aya**, diğerlerinde **12 aya** kadar; gerekirse **bir kat** uzatılır, sonunda iyileşmeyene emeklilik hükümleri uygulanır. Görev kazası, saldırı veya meslek hastalığında **iyileşinceye kadar** izinli. |
| **Refakat (md. 105)** | Ana, baba, eş, çocuk veya kardeşin ağır kaza ya da uzun tedavili hastalığında sağlık kurulu raporuyla **3 aya kadar**, gerekirse **bir katına kadar** uzatılır. |
| **Aylıksız izin (md. 108)** | Hastalık izni bitiminden raporla **18 aya** kadar · doğum sonrası (ve eşi doğum yapan memura) **24 aya** kadar · evlat edinmede **24 aya** kadar · yurt dışına giden eş için görev süresince · **5 hizmet yılını** dolduran memura memuriyeti boyunca en fazla **iki defada toplam 1 yıl**. Mazeret kalkınca **10 gün** içinde dönmeyen **çekilmiş sayılır**. |

**Güncel değişiklik:** Analık izni **7578 sayılı Kanunla (RG 01.05.2026)** toplam **24 haftaya** çıktı. Eski kaynaklarda "16 hafta" ve "doğumdan önceki üç haftaya kadar çalışma" yazar; güncel hâli "**24 hafta**" ve "**iki haftaya kadar**"dır.

**Ezber:** Yıllık **20/30** (+2+2 yol) · babalık **10** · ölüm-evlilik **7** · mazeret **10+10** (öğretmene ikinci 10 yok) · analık **8+16** · süt **3 / 1,5 saat** · yarım gün **2-4-6 ay** · hastalık **12/18 ay** · refakat **3 ay** · aylıksız **24 ay** · 5 yıl hizmete **1 yıl**.

evrakburada.com

## 7 Disiplin Cezaları ve Örnek Fiiller (md. 125)

| Ceza | Tanım | Örnek fiiller |
|---|---|---|
| **Uyarma** | Görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin **yazıyla** bildirilmesi | Özürsüz göreve geç gelmek-erken ayrılmak · tasarruf tedbirlerine uymamak · usulsüz şikâyet · **kılık-kıyafete aykırılık** · iş sahiplerine ilgisizlik |
| **Kınama** | Görevinde ve davranışlarında **kusurlu** olduğunun yazıyla bildirilmesi | Resmî araç-gereci **özel işinde kullanmak** veya kaybetmek · amire hâl ve hareketle saygısızlık · **verilen emirlere itiraz** · iş arkadaşına sataşmak · yetkisiz basına demeç · borcunu kasten ödememek |
| **Aylıktan kesme** | Brüt aylıktan **1/30 - 1/8** arasında kesinti | Özürsüz **1 veya 2 gün** göreve gelmemek · resmî eşyayı **özel menfaat** için kullanmak · amire **sözle** saygısızlık · yükümlü olduğu kişilere yalan beyan |
| **Kademe ilerlemesinin durdurulması** | Bulunduğu kademede ilerlemenin **1-3 yıl** durdurulması | Özürsüz kesintisiz **3-9 gün** gelmemek · **göreve sarhoş gelmek** · görevle ilgili çıkar sağlamak · **ticaret yapmak** · gerçeğe aykırı rapor · **mal bildirimi vermemek** · hakaret veya tehdit · siyasi parti yararına fiilen faaliyet |
| **Devlet memurluğundan çıkarma** | Bir daha memurluğa atanmamak üzere çıkarma | Özürsüz **bir yılda toplam 20 gün** gelmemek · **siyasi partiye girmek** · boykot, işgal, **grev** · yetkisiz gizli bilgi açıklamak · yüz kızartıcı hareket · 5816 sayılı Kanuna aykırı fiil · terör örgütüne yardım |

**Devamsızlık merdiveni:** 1-2 gün → aylıktan kesme · kesintisiz 3-9 gün → kademe durdurma · kesintisiz 10 gün → **çekilmiş sayılır** (md. 94) · yılda toplam 20 gün → memurluktan çıkarma.

## 8 Disiplin Usulü: Yetki, Süreler, İtiraz, Görevden Uzaklaştırma

| Konu | Kural |
|---|---|
| **Kim verir? (md. 126)** | Uyarma, kınama, aylıktan kesme → **disiplin amiri** · kademe durdurma → **disiplin kurulu kararıyla** atamaya yetkili amir (il disiplin kurulu kararında **vali**) · memurluktan çıkarma → **yüksek disiplin kurulu** kararıyla. Kurullar ayrı ceza veremez, **kabul veya ret** eder; retten sonra amir **15 gün** içinde başka ceza verebilir. |
| **Zamanaşımı (md. 127)** | Öğrenmeden itibaren uyarma-kınama-aylıktan kesme-kademe durdurmada **1 ay**, memurluktan çıkarmada **6 ay** içinde soruşturmaya başlanmazsa; fiilden itibaren **2 yıl** içinde ceza verilmezse yetki zamanaşımına uğrar. |
| **Karar süresi** | Amir ilk üç cezayı soruşturma bitiminden itibaren **15 gün** içinde verir; kademe durdurma dosyası **15 gün** içinde kurula gönderilir, kurul **30 gün** içinde karar verir; yüksek disiplin kurulu en çok **6 ay** içinde karar verir. |
| **Savunma (md. 130)** | Savunma alınmadan ceza verilemez; **7 günden az olmamak** üzere verilen sürede savunma yapmayan bu haktan vazgeçmiş sayılır. |
| **Uygulama (md. 132)** | Ceza verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır; aylıktan kesme **izleyen ay başında** uygulanır. |
| **Atanma engeli** | Aylıktan kesme alan **5 yıl**, kademe durdurma alan **10 yıl** daire başkanı ve üstü, il en üst yönetici, vali, büyükelçi vb. kadrolara atanamaz. |
| **Dosyadan silinme (md. 133)** | Uyarma ve kınamada **5 yıl**, diğerlerinde **10 yıl** sonra atamaya yetkili amire başvurarak silinmesi istenebilir; kademe durdurmada disiplin kurulunun görüşü alınır. |
| **İtiraz (md. 135)** | Amirin verdiği cezalara → **disiplin kurulu**; kademe durdurmaya → **yüksek disiplin kurulu**. Süre tebliğden itibaren **7 gün**; merci **30 gün** içinde karar verir. Bütün cezalara karşı **idari yargı** yolu açıktır. |

evrakburada.com

## ★ 657 Devlet Memurları — Sınavda En Vurucu Noktalar

**Son tekrar listesi**

1. Hâkim ve savcılar, öğretim üyeleri, emniyet, Danıştay meslek mensupları **657 dışındadır**; öğretmen ve il/ilçe MEM memuru **657'ye tabidir**.
2. Memur **siyasi partiye üye olamaz**; sendikaya **üye olabilir**. Grev, ticaret, hediye alma yasaktır.
3. **12 hizmet sınıfı**; öğretmenler **Eğitim ve Öğretim Hizmetleri** sınıfında.
4. Memurluk için genel yaş **18**; meslek/sanat okulu mezunu **15 yaş + kazai rüşt**. Kurumlar dolu kadronun **%3**'ü kadar engelli çalıştırır.
5. Adaylık **1 yıldan az, 2 yıldan çok olamaz**; asli memurluk tarihi adaylık sonunu geçemez. Aynı yerdeki göreve atanan **tebliğ günü** başlar.
6. Derece yükselmesi: derecede **3 yıl** + 3. kademede 1 yıl; son **8 yıl** ceza almayan memura 1 kademe.
7. Çekilme: izinsiz **10 gün** kesintisiz terk = çekilmiş sayılır; şartlara uyarak çekilen **6 ay**, uymayan **1 yıl**, devir-teslimsiz **3 yıl** memur olamaz; OHAL/savaş/afette izinsiz çekilen **bir daha** olamaz.
8. Haftalık çalışma **40 saat**; illerde mesai saatlerini **vali** belirler. Hamileliğin **24. haftası**ndan doğum sonrası **2 yıl**a kadar gece nöbeti yok.
9. Yıllık izin: 1-10 yıl **20 gün**, 10 yıldan fazla **30 gün**; yol için **ikişer gün**; iki yılın izni birlikte; **öğretmene ayrıca yıllık izin yok** (tatilde izinli).
10. Analık izni (7578 ile) **8 + 16 = 24 hafta**; doğumdan önceki **2 haftaya** kadar çalışılabilir; çoğul gebelikte doğum öncesine **+2 hafta**.
11. Babalık **10 gün**; evlilik/ölüm **7 gün** (amca sayılmaz); evlat edinmede **8 hafta**; koruyucu aileye **10 gün**.
12. Mazeret izni **10 gün**; zarurette +10 gün (**yıllık izinden düşülür**, **öğretmenler hariç**).
13. Süt izni: ilk 6 ay günde **3 saat**, ikinci 6 ay **1,5 saat**; saatlerde **annenin tercihi** esastır. Yarım gün çalışma: 1. doğum **2**, 2. doğum **4**, sonrakiler **6** ay (engelli/çoğulda **12** ay).
14. Hastalık izni: uzun tedavide **18 ay**, diğerlerinde **12 ay**; bir kat uzatılır. Görevde kaza = **iyileşinceye kadar** izinli. Refakat **3 ay** + bir kat.
15. Aylıksız izin: doğum sonrası **24 ay**; 5 yılını dolduran **iki defada toplam 1 yıl**; mazeret bitince **10 gün** içinde dönülür.
16. Disiplin cezaları (hafiften ağıra): **uyarma → kınama → aylıktan kesme (1/30-1/8) → kademe durdurma (1-3 yıl) → çıkarma**.
17. Uyarma/kınama/aylıktan kesmeyi **disiplin amiri** (15 günde), kademe durdurmayı **disiplin kurulu kararıyla atamaya yetkili amir**, çıkarmayı **yüksek disiplin kurulu** verir.
18. Zamanaşımı: öğrenmeden **1 ay** (çıkarmada **6 ay**), fiilden itibaren **2 yıl**. Savunma süresi en az **7 gün**; savunmasız ceza verilemez.
19. İtiraz: tebliğden **7 gün**; merci **30 günde** karar verir. Uyarma-kınama-aylıktan kesme → **disiplin kurulu**; kademe durdurma → **yüksek disiplin kurulu**.
20. Sicilden silme: uyarma-kınama **5 yıl**, diğerleri **10 yıl** sonra istenebilir. Aylıktan kesme **izleyen aybaşında** uygulanır.
21. Görevden uzaklaştırmada aylığın **2/3**'ü ödenir; **10 iş günü** içinde soruşturma başlar; disiplin kovuşturmasında en çok **3 ay**.

| Fiil | Ceza |
|---|---|
| Geç gelme, erken ayrılma, kılık kıyafet | Uyarma |
| Emre itiraz, resmî eşyayı özel işte kullanma, izinsiz basına demeç | Kınama |
| 1-2 gün özürsüz devamsızlık, amire sözle saygısızlık | Aylıktan kesme |
| 3-9 gün devamsızlık, sarhoş gelme, mal bildirimi yapmama, ticaret | Kademe durdurma |
| Yılda toplam 20 gün devamsızlık, siyasi partiye girme, gizli bilgiyi açıklama | Devlet memurluğundan çıkarma |

evrakburada.com

**Karıştırılanlar / soru tuzakları**

1. Amire **sözle** saygısızlık aylıktan kesme; **hâl ve hareketle** saygısızlık kınamadır.
2. Siyasi parti yararına **faaliyet** kademe durdurma; partiye **girmek** çıkarmadır.
3. Resmî eşyayı **özel işte** kullanmak kınama; **özel menfaat** için kullanmak aylıktan kesmedir.
4. Tekerrürde **bir derece ağır**; ödüllü memura **bir derece hafif** ceza uygulanabilir.

evrakburada.com